

MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

SLUŽBA ZA PREISKOVANJE LETALSKIH, POMORSKIH IN ŽELEZNIŠKIH NESREČ IN I

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

T: 01 478 84 28

E: mzi.airsafety@gov.si

www.mzi.gov.si

UVODNO POROČILO

O PREISKAVI LETALSKE NESREČE

trka v zraku med ULN – motornim letalom FLY
SYNTHESIS Storch, reg. oznake S5-PFA in
jadrlnim padalcem, v bližini letališča Ajdovščina,

25. april 2020

UVOD

Uvodno poročilo o preiskavi letalske nesreče vsebuje najbolj osnovne podatke o dogodku. Glede na obseg preiskave bodo celotni podatki podani v končnem poročilu, kot je to običajno v preiskavah v zvezi z varnostjo v civilnem letalstvu.

V skladu s Prilogo številka 13 k Čikaški konvenciji, Uredbe (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu, na podlagi četrtega odstavka 137. člena Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 in 47/19) in Uredbe o preiskovanju letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov (Uradni list RS, št. 72/03 in 110/05), je temeljni cilj preiskave nesreč in incidentov izboljšati varnost v letalstvu. **Edini cilj preiskav v zvezi z varnostjo je preprečevanje nesreč in incidentov v prihodnosti in ne ugotavljanje krivde ali odgovornosti.**

Preiskava predmetne letalske nesreče poteka v skladu z veljavnimi mednarodnimi in nacionalnimi predpisi o preiskovanju letalskih nesreč in incidentov. **O končnih ugotovitvah, pridobljenih v preiskavi, bo izdano končno poročilo.**

POVZETEK

1. Datum in čas nesreče: 25. april 2020 ob 10.45 po lokalnem času

2. Mesto nesreče: Dolga Poljana, Vipava, N 45°52'24.0" E 13°56'17.0"

3. Tip leta: VFR zasebni let (VFR – Ang. Visual Flight Rules – pravila vizualnega letenja)

4. Zrakoplov: ULN / Ultralahko motorno letalo

- Proizvajalec: FLY SYNTHESIS S.r.l, Mortegliano, Italija
- Oznaka proizvajalca: Storch S
- Registracija zrakoplova: S5-PFA
- Serijska številka zrakoplova: F1BC4940C32K
- Veljavnost plovnosti : 19. 05. 2020
- MTOM: 473 kg

4.1 Jadrarno padalo:

- Proizvajalec jadrarnega padala: 777 jadrarna padala d.o.o., Slovenija
- Oznaka proizvajalca: Rook 2
- Serijska številka jadrarnega padala: R2-MS-L-0409
- Veljavnost tehničnega pregleda: 01.07.2017 oz. 100h naleta od 1.7.2016

5. Lastnik / Operator letala ULN: v zasebni lasti / Aero klub Josip Križaj Ajdovščina

6. Podatki o posadki in potnikih ULN

- Posadka: pilot 1
- Število sopotnikov: 1
- Skupno število 2

7. Posledice:

<i>Poškodbe</i>	<i>Posadka</i>	<i>Potniki</i>	<i>Ostali</i>
Smrtne	/	/	1 ¹
Težke	1	1	/
Lažje / Nepoškodovani	/	/	

8. Letalo in oprema

Letalo, motor in oprema je 100 % uničena, brez možnosti popravila.

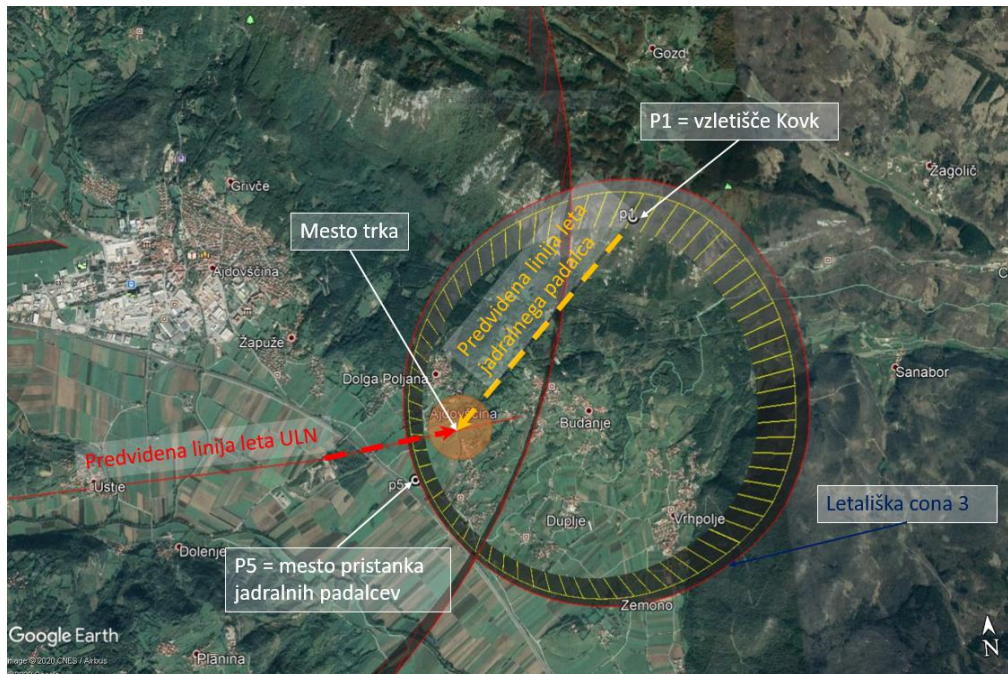
¹ Pilot jadrarnega padala

DEJSTVA

1. Podatki o letu

Dne 25. 4. 2020 ob 10.51 uri po lokalnem času je pristojna oseba na letališču Ajdovščina obvestila letalski preiskovalni organ, da je prišlo do letalske nesreče, ki se je zgodila na območju med Budanjami in Dolgo Poljano približno 5 km vzhodno od letališča. V zraku sta trčila ULN ultralahko motorno letalo in jadralni padalec. Po trku je pilot ULN aktiviral reševalno padalo BRS. Ob padcu letala sta pilot in potnik utrpela težje telesne poškodbe (brez življenjske ogroženosti), medtem ko je jadralni padalec v nesreči izgubil življenje.

Po pričanju prič je ULN letalo poletelo ob 10.45 uri iz matičnega letališča Ajdovščina – LJAJ proti načrtovani coni Budanje približno 5 km vzhodno od letališča. Pilot je prihod v cono št. 3 po radijski frekvenci sporočil vodji letenja. Nekaj minut za tem, je pilot po telefonu sporočil osebi, ki je bila na letališču, da sta trčila v zraku z jadralnim padalcem in da sta sprožila reševalno padalo.

Območje letalske nesreče

2. Podatki o osebju

2.1 Pilot

Pilot, vodja zrakoplova, slovenski državljan, je imetnik:

- Dovoljenja pilota ULN – motorno letalo z datumom izdaje 07. 07. 1997 in veljavnostjo do 12. 11. 2021, izdano s strani Javne agencije za civilno letalstvo RS – CAA.
- Dovoljenja pilota - Motorni zmaj z datumom izdaje 07. 07. 1995
- Posebna pooblastila – Učitelj ULN, izdano dne 22. 03. 2010 – CAA.
- Posebna pooblastila – Učitelj motornega zmaja, izdano dne 28. 09. 2016 – CAA.
- Skupni nalet pilota ULN motorno letalo do datuma 15. 10. 2017 = 544 ur.

2.2 Potnik

Sopotnik, slovenski državljan je imetnik:

- Dovoljenja pilota ULN – motorno letalo z datumom izdaje 23. 06. 2009 in veljavnostjo do 23. 06. 2021, izdano s strani Javne agencije za civilno letalstvo RS – CAA.
- Zdravniškega spričevala – Razreda 2. in LAPL z datumom izdaje 16. 10. 2018 in veljavnostjo 15.10.2020, izdano s strani SI-AME No.09.
- Skupni nalet ULN motorno letalo do datuma 12. 10. 2019 = 173:10 ur.

2.3 Jadralni padalec

Slovenski državljan je imetnik:

- Dovoljenja Pilota jadralnega padala z datumom izdaje 06. 05. 2016 (veljavnost je neomejeno) izdano s strani Javne agencije za civilno letalstvo RS – CAA.

3. Meteorološki podatki - ARSO

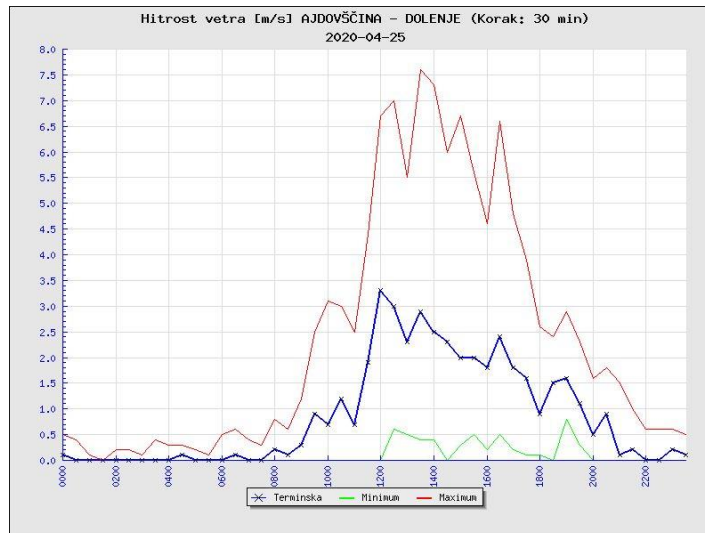
3.1 Vremenski analiza za dan 25. 4. 2020 na območju letališča Ajdovščina

OBLAČNOST

V času letalske nesreče so bili prisotni posamezni oblaki roda stratocumulus, ter posamezni oblaki roda altocumulus in nekaj visoke cirrusne oblačnosti, vse z bazo nad okoliškimi hribi.

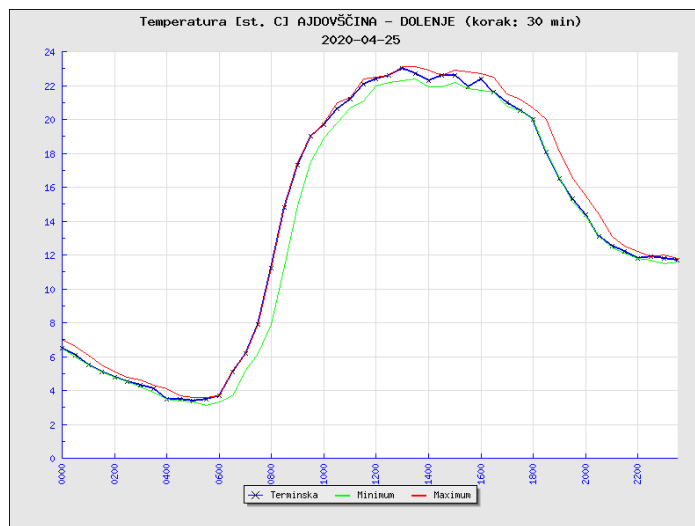
VETER

Na lokaciji meteorološke postaje Dolenje pri Ajdovščini je pihal šibek veter do 5 vozlov. Lokacija je glede na takratne vremenske razmere reprezentativna tudi za širše območje, torej tudi za letališče Ajdovščina in okolico letališča.

Meritve vetra na letališču na dan 25. 4. 2020; čas na grafu je sončni čas (lokalni čas -1h)

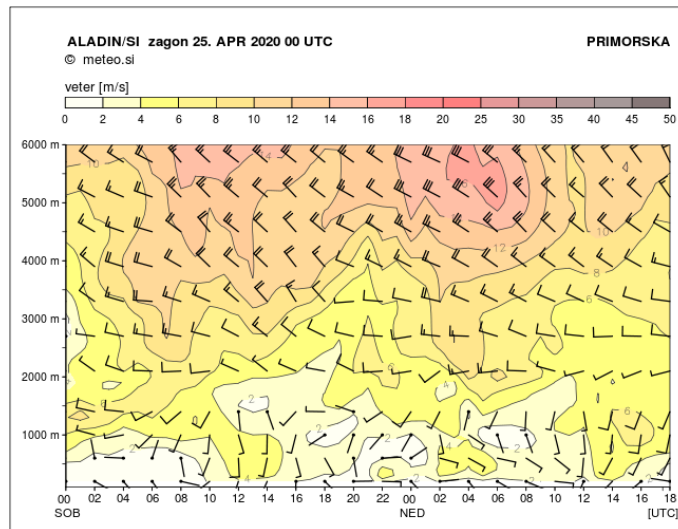
TEMPERATURA ZRAKA

Temperatura zraka na letališču na dan 25. 4. 2020; čas na grafu je sončni čas (lokalni čas -1h)

Temperatura zraka pri tleh je bila v času nesreče nad 15 °C.

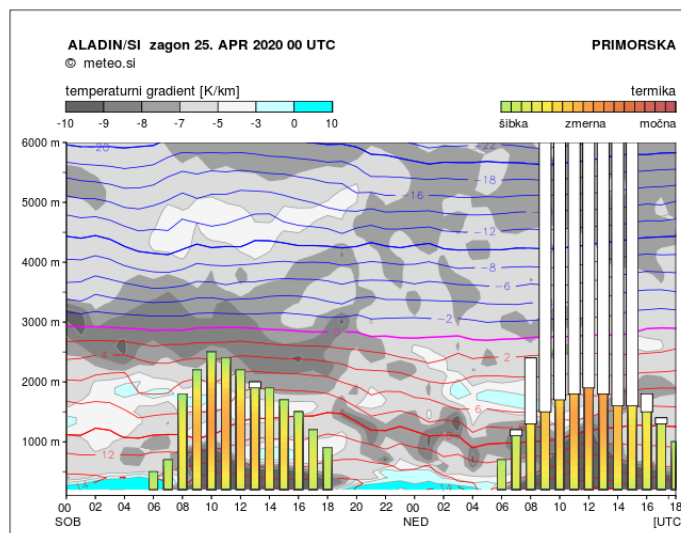
VETER V PROSTI ATMOSFERI

Razporeditev hitrosti in smeri vetra po višini na dan 25. 4. 2020 in 26. 4. 2020

Prevladovali so šibki južni do jugozahodni vetrovi, močnejši veter je pihal nad 3000 m nadmorske višine.

TERMIKA IN STABILNOST ATMOSFERE

Napoved termičnih dviganj na dan 25. 4. 2020 in 26. 4. 2020

Napovedana so bila zrna termična dviganja. Termika naj bi po napovedih segala do višine okoli 2000 m, atmosfera je bila relativno stabilna, zato vertikalnega razvoja nevihtnih oblakov ni bilo pričakovati.

POVZETEK VREMENA

V času nesreče na dan 25. 4. 2020, so v okolici letališča Ajdovščina prevladovali naslednji pogoji:

- pri tleh šibek veter s hitrostjo do 5 vozlov,
- vidljivost nad 20 km,
- nekaj oblakov roda stratocumulus z bazo nad vrhovi hribov,
- temperatura zraka pri tleh je bila okoli 16 °C,
- prisotna so bila zmerna termična dviganja,
- v višinah do 3000 m nadmorske višine so prevladovali šibki južni do jugozahodni vetrovi,
- nevarnosti nastanka turbulence, zaledenitev, neviht ni bilo.

4. Podatki o radijski zvezi

V času dogodka je bila na letališču zagotovljena radijska zveza na frekvenci 123,50 MHz. Na letališču je bil prisoten vodja letenja. Pilot ULN je pred začetkom letenja preveril delovanje radijske postaje na frekvenci letališča in vzpostavil radijsko zvezo z vodjo letenja. Analiza podatkov komunikacije še poteka. Za slovenski zračni prostor je pristojna služba KZPS d.o.o. podala določene informacije. Poizvedovanja ter analiza komunikacij in radarskih odzivov v coni letališča na dan dogodka še potekajo.

5. Podatki o preiskavi

Ob prihodu glavnega preiskovalca je bilo mesto dogodka primerno zavarovano. Ogled je bil izveden ob prisotnosti predstavnikov ODT, preiskovalnega sodnika in predstavnikov SKP PU Nova Gorica. Po končanem ogledu mesta dogodka so bile razbitine letala premeščene v prostore aerokluba na letališču. Opravljeno je bilo iskanje GPS naprave, ki je bila nameščena na ULN. Iskanje GPS naprave še poteka (podrobnosti v prilogi).

6. Varnostna priporočila

Opravljena je uvodna analiza dokumentacije o operativnih postopkih za varno izvajanje letenja v letališki coni letališča Ajdovščina in dokumentacija o načinu izvajanja poletov z jadralnimi padali in zmaji z vzletne točke Kovk.

Komisija pred izdajo uvodnega poročila ocenjuje, da obstaja tveganje za ponovitev dogodka. Cona letenja z jadralnimi padali in zmaji je v neposredni bližini letališča Ajdovščina. Letališka cona letenja št. 3 Budanje se nahaja nad cono letenja z jadralnimi padali in zmaji in relativno blizu šolskega kroga letališča tako, da predstavlja varnostno tveganje pri prihodu in odhodu letala iz cone. Priletna – odletna linija (po navodilu za uporabo in postopki letenja na letališču Ajdovščina) VFR točke E1 (Col) posega v cono letenja z jadralnimi padali in zmaji. Prav tako rutna VFR točka COL seka linijo leta jadralnih padalcev in zmajev.

Zgolj opazovanje zračnega prostora po pravilih VFR letenja v nekontroliranem zračnem prostoru, brez pravočasnih informacij za udeležence različnih kategorij letenja v kompleksnem ozkem zračnem prostoru, ne zagotavlja pričakovan nivo varnosti pri izvajanju letenja z motornimi in jadralnimi letali istočasno z izvajanjem posameznih letov z jadralnimi padali in zmaji znotraj letališke cone letališča Ajdovščina.

V uvodnem delu preiskave, Komisija za preiskavo letalske nesreče ocenjuje, da sta »Navodilo za uporabo in postopki letenja na letališču Ajdovščina LJAJ« Rev. št. 1 z dne 18. 11. 2014 in »Navodilo za uporabo vzletne točke Kovk – Log pri Vipavi«, s katerim obratuje Društvo Jadralnih padalcev Kovk Ajdovščina, izdano dne 15. 1. 2011, v neskladju.

Na podlagi navedenih ugotovitev, letalski preiskovalni organ v skladu z določbami četrtega odstavka 5. člena ter 17. in 18. člena Uredbe (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu z vidika izboljšanja letalske varnosti in zmanjšanje tveganj za nastanek tovrstnih nesreč v bodoče, ter v skladu s 145. členom Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo in 46/16), pred objavo končnega poročila o letalski nesreči izdaja naslednja:

VARNOSTNA PRIPOROČILA

št. SI-SR006-2020

CAA – Javna agencija za civilno letalstvo RS, do uskladitve operativnih priročnikov za varno izvajanje letenja znotraj letališke cone Ajdovščina in cone letenja z jadralnimi padali in zmaji iz vzletne točke »Kovk – Log pri Vipavi« začasno prepove letenje posameznikov z jadralnimi padali in zmaji. Letenje posameznikov po »Navodilu za uporabo vzletne točke Kovk – Log pri Vipavi«, s katerim obratuje Društvo Jadralnih padalcev Kovk Ajdovščina je določeno kot »rekreativno letenje in letenje z namenom športnega letenja manj kot pet pilotov športnih naprav«.

št. SI-SR007-2020

CAA – Javna agencija za civilno letalstvo RS, do uskladitve operativnih priročnikov za varno izvajanje letenja znotraj letališke cone Ajdovščina in cone letenja z jadralnimi padali in zmaji iz vzletne točke »Kovk – Log pri Vipavi« začasno prepove izvajanje letov v coni št. 3 Budanje.

št. SI-SR008-2020

CAA – Javna agencija za civilno letalstvo RS naj v Zborniku letalskih informacij AIP zagotovi objavo con zračnega prostora s koordinatami registriranih vzletišč za letenje z jadralnimi padali in zmaji v RS - ENR 5.5 AERIAL SPORTING AND RECREATIONAL ACTIVITIES.

Po končani preiskavi bodo dejstva in okoliščine v katerih se je nesreča zgodila podani v končnem poročilu.

Toni Stojčevski – vodja SPLNI

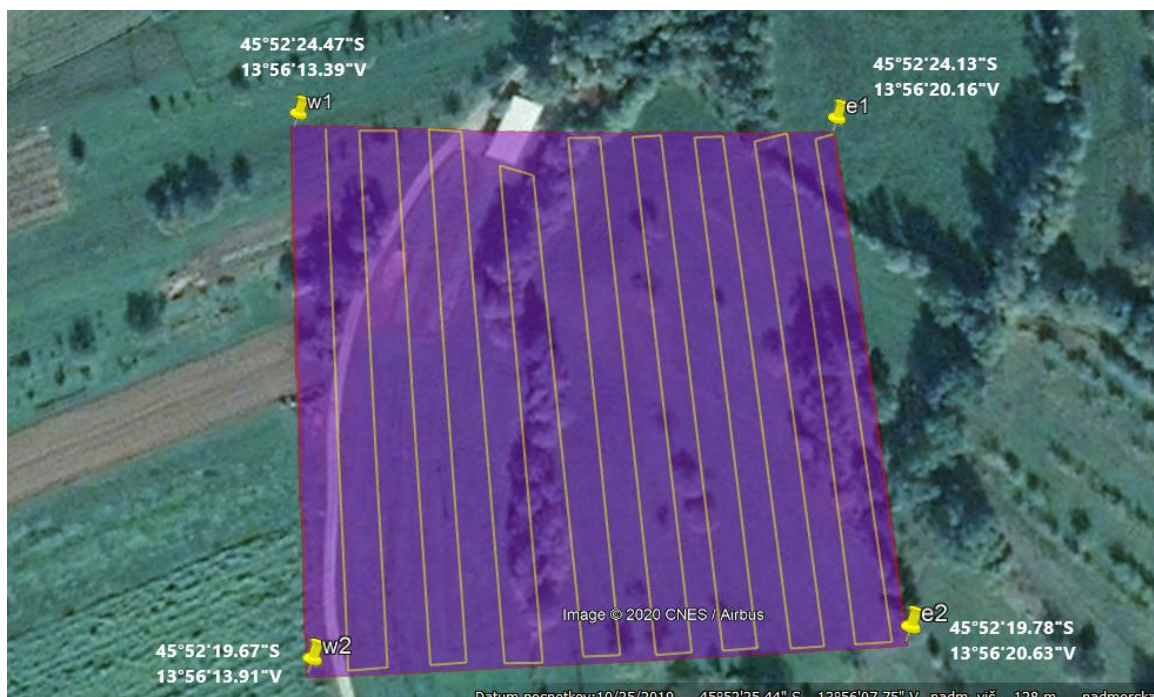
Glavni preiskovalec

PRILOGA – OBMOČJE ISKANJA GPS NAPRAVE

V PRIMERU NAJDBE ISKANE NAPRAVE, KI JE BILA NAMEŠČENA NA ULN MOTORNEM LETALU, TO ČIM PREJ SPOROČITE SLUŽBI ZA PREISKOVANJE LETALSKIH, POMORSKIH IN ŽELEZNIŠKIH NESREČ IN INCIDENTOV NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 01 478 84 28 OZIROMA PO e-pošti: mzi.airsafety@gov.si ali katerekoli policijski postaji

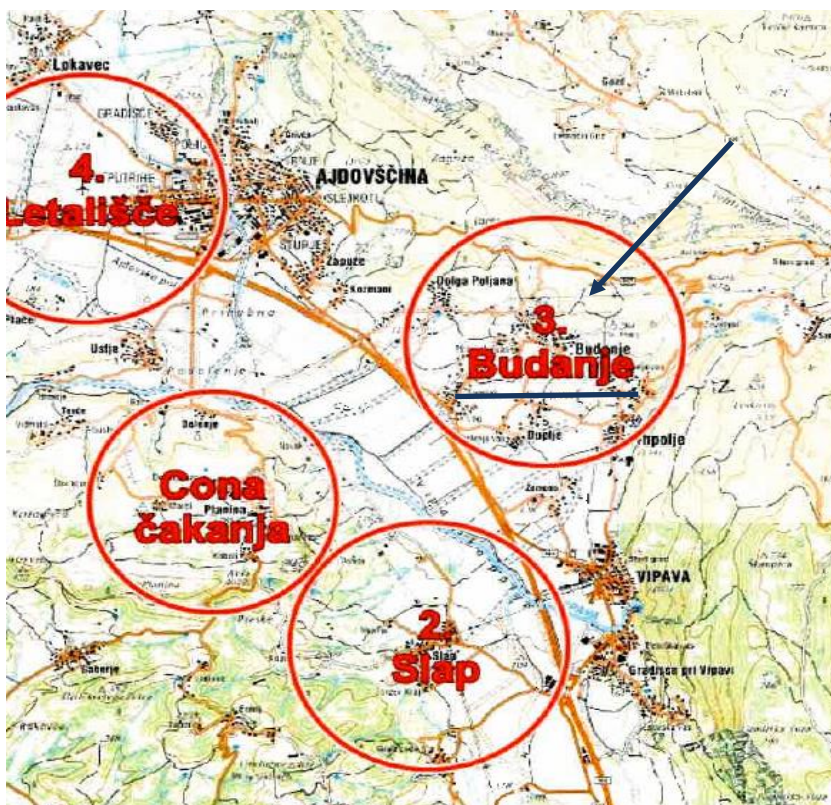
Letalska navigacijska naprava GPS AVMAP GEOPILOT II

Pregledano območje iskanja GPS naprave dne 14. 5. 2020

Rdeča strelca označuje mesto dogodka in območje iskanja GPS naprave

Letališka cona št. 3 Budanje